

OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA: Yliopiston kieltenopetus – matkani kohti omaa tulevaisuuttani

Jenni Kankaanpää

Tämä lukuvuosi alkoi niin tavanomaisesti, kuin se toista yliopistovuottaan aloittavalla kandivaiheen psykologian opiskelijalla vain voi. Toinen vuosi tulisi varmasti sujumaan samalla tavoin kuin edellinenkin. Odotinkin tallustelevani luennolta toiselle sen enempiä pohdiskelematta ja tavoittelematta – tai no, onhan valmistuminenkin tavoite. Ensimmäinen yliopistovuoteni oli jo osoittanut, että miten pelottavan helppoa itsensä onkaan unohtaa kasvottomaksi osaksi luentoa seuraavaa ihmismassaa, jossa ketään ei erityisemmin kiinnosta muiden mielipiteet ja näkemykset. Olin kuitenkin väärässä. Syyskuun alussa kesälomalta palaillessani minulla ei ollut vielä aavistustakaan siitä, että lukuvuoden puoleen väliin mennessä olen tehnyt oman tieteellisen tutkimukseni, joka on hyväksytty Puolassa järjestettävään kongressiin ja että olen aikeissa julkaista tutkimukseni alan kansainvälisessä lehdessä. En myöskään aavistanut, että saisin tilaisuuden olla muutamien harvojen opiskelijoiden joukossa puhumassa Jyväskylän Yliopiston Kielikampus-seminaarissa, unohtamatta keväällä alkavaa työskentelyä kurssiassistenttina akateemisen englannin kielen kurssilla. Kysymys kuuluukin, mitä tuossa välillä tapahtui?

Kieltenopetuksen uudet tuulet

Syyslukukauden alussa alkoi opintoihini pakollisena kuuluva englannin kielen kurssi. Aiempien kieliopintojen perusteella oletin hukkuvani noiden kahdeksan viikon aikana kotitehtäviin, opettajan valitsemiin artikkeleihin ja ainekirjoitustehtäviin, joita seuraisi todellinen loppuhuipennus – tentti. Odotin tuota tuttua ja turvallista opettaja opettaa ja oppilaat opiskelevat -asetelmaa, johon on voinut luottaa jo alasteelta lähtien. Oli siis melkoinen yllätys, kun monistenipun ja kynän sijaan käteen saatiinkin näppäimistöt ja aloitettiin luomalla omat blogisivustot. Se oli kuitenkin vasta alkua, sillä perinteisestä opetuksesta poikettiin läpi kurssin. Järkytys siitä, että opetus oli kaikkea muuta kuin mitä olin kuvitellut, vaihtui kuitenkin hiljalleen varovaiseen innostukseen ja ymmärrykseen siitä, että nyt ollaan mukana tekemässä jotain uutta.

Tuota ”uutta” näkökulmaa onkin kaivattu opetukseen jo jonkin aikaa. Esimerkiksi valtakunnallisessa Kieliparlamentissa esitettyjen ajatusten mukaan kieltenopetukseen kaivataan uudenlaisia oppimisympäristöjä, materiaaleja sekä verkko-opetusta (Bärlund, Kyllönen ja Saarinen 2010). Myös ryhmä- ja itsearviointien suomat kehittymismahdollisuudet ansaitsevat lisähuomiota. Esille nousi myös oppikirjan, ehkä jopa turhankin keskeinen osa, jonka sijaan opiskelijoita tulisi tukea oikeisiin kontakteihin koulun ulkopuolelle. Tällaiset tavoitteet, joita tulevaisuuden kieltenopetukselle asetetaan, ovat ainakin näin

opiskelijan näkökulmasta hyvinkin tervetulleita. Osittain ne tosin ovat jo toteutuneetkin käytännön tasolla – ainakin suorittamallani englannin kursseilla.

Viime syksynä saamani englanninkielisen tieteellisen kirjoittamisen ja lukemisen opetus osoitti minulle osuvasti sen, miten paljon ennakkoluulot ja odotukset voivat vaikuttaa ihmisen motivaatioon ja miten nopeasti nuo luulot voidaan kumota ja aloittaa uudelleen puhtaalta pöydältä. Ensimmäisellä oppitunnilla amerikkalainen maailmanmatkaja-psykoterapeutti kertoi meille miten hyvää suklaa on Suomessa, eikä muuta tarvittu. Ja kyllä, puhun opettajastamme **Marlen Harrisonista**, joka ei kurssin aikana kertaakaan puuttunut kenenkään virheelliseen tai virheettömään kielioppiin saati lausuntaan – vaan aivan muuhun. Opetus oli lähtökohdiltaan oppilaiden omien henkilökohtaisten tarinoiden, unelmien, kykyjen ja tavoitteiden tukemista, jossa päämääränä oli luoda osallistujille mahdollisuuksia kehittyä niin ihmisenä ja opiskelijana, kuin tutkijana ja tulevana ammattilaisena. Suomalaisen ja amerikkalaisen kulttuurin välisessä vuorovaikutuksessa oli pakko opetella irti pinttyneestä perisuomalaisesta tavasta avata suunsa vasta pitkällisen harkinnan jälkeen, kun vastaus on päähän saakka mietitty ja varmasti oikein. Mahdollisuus harjoitteluun ja uusiin kokemuksiin korvasivatkin näin meidän suomalaisten vanhan tutun – täydellisyyden tavoittelun.

Kurssi aloitettiin pohtimalla omia mielenkiinnon kohteita, joista myöhemmin kukin muotoili itselleen sopivan tutkimuskysymyksen. Prosessin edetessä oman ammatti-identiteetin pohdinnasta kohti valmista raporttia ja tutkimuksen esittelyä tulivat käytännön kautta tutuksi monet erilaiset akateemisen vuorovaikutuksen osa-alueet. Tiedonhaussa koluttiin läpi erilaiset mediat lähtien kirjaston tietokannoista ja Internetin hakukoneista päätyen kirjoihin ja artikkeleihin sekä videopätkiin. Samanaikaisesti kirjoitettiin raporttia tutkimuksen edetessä omaan tahtiinsa, opeteltiin lähdeviittaus ja pohdittiin tekstin kohdeyleisön tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Kurssin aikana sai myös harjoitella sitä, miten tieteelliseen tekstiin pystyy tuomaan omaa persoonallista kirjoitustyyliä ja näkökulmaa ilman, että raportin ammattimainen ote ja uskottavuus luiskahtavat käsistä.

Paikanpäällä kasvokkain tapahtuvan opetuksen lisäksi oppimisympäristömme vietiin myös verkkoon, jolloin opiskelua oli melko mutkatonta jatkaa kotona. Aktiivinen Internetin ja blogi-sivujen hyödyntäminen paitsi oppimateriaalin lähteenä, myös yhteydenpitovälineenä ja kotitehtävien sekä omien tutkimusprojektien säilytyspaikkana, toi kurssille niin monipuolisuutta kuin myös mahdollisuuksia tutustua toisten opiskelijoiden projekteihin, linkkeihin, kysymyksiin ja palautteeseen. Näin vinkkejä oman työskentelyn haastekohtiin saattoi saada myös katsomalla mallia toisen kurssilaisen blogeista. Englannin kursseilla saamamme opetus toimikin näin lähellä opiskelijaa ja madalsi kynnystä lähteä kysymään neuvoa. Tosin kurssin aikana hyvin työlästä ja ärsyttävääkin, jälkikäteen ajateltuna äärimmäisen hyödyllistä, oli se kun oman projektin kanssa tuli lukittu ovi vastaan, ei opettaja ojentanutkaan käteen valmiita avaimia oven aukaisuun, vaan neuvoi, mistä nuo avaimet saattaisivat löytyä. Tällaisen niin kutsutun ongelmalähtöisen opetuksen kautta voidaankin miettiä, mikä opettajan tehtävä oikeastaan on. Omien kokemuksieni pohjalta tuottoisinta ja palkitsevinta opiskelijalle itselleen on oppia itseohjautuvuuteen ja saada luottamusta omiin kykyihin. Tällöin opettajan kannalta ehkä hieman epäkiitollinenkin tehtävä on toimia resurssina, joka ohjaa ratkaisujen äärelle, mutta jonka tavoitteena on samanaikaisesti tehdä itsestään mahdollisimman tarpeeton.

Ammatti-identiteetin pohdinnasta kohti omaa tutkimusta

Mitä siis itse sain aikaan tuolla englannin kursseilla? Sen lisäksi, että opin paljon pieniä, mutta tärkeitä asioita liittyen kirjoittamiseen, tiedonhakuun, tieteellisten artikkeleiden lukemiseen ja yleisölle puhumiseen, tein myös oman tutkimukseni. Liikkeelle lähdettiin omista harrastuksista sekä mielenkiinnon kohteista. Opin, miten tärkeitä tutkimusta tehdessä ja omaa työelämää ja tulevaisuutta suunniteltaessa on sitoutua asioihin, jotka kiinnostavat itseä, sillä silloin vaikeuksia kohdatessa on halua ja energiaa taistella tavoitteidensa puolesta. Omia mielenkiinnon kohteita kurssin alussa pohtiessani määrittelin lopulta tutkimuskysymykseni,

joka käsittelee sitä, miten valokuvauksella voi oppia ymmärtämään paremmin kehonkuvaa ja identiteettiä. Tutkimukseni on auto-etnografinen tutkimus, jossa siis toimin itse sekä osallistujana että tutkijana. Se on verrattain uusi tutkimussuuntaus, joka tarjoaa tuoretta näkökulmaa asioihin, joita on kenties jo pitkään tutkittu perinteisemmin menetelmin. Kuljetin siis kahden viikon ajan mukanaani digikameraa, jolla otin kuvia itselleni tärkeistä asioista. Sen jälkeen teetin valitsemani kuvat ja koostin niistä kollaasin, jota sitten analysoin käyttäen grounded theory –menetelmää. Tutkimukseni osoittikin, että valokuvaus voi olla tehokas keino pohdittaessa identiteettiä, itsetuntoon ja kehonkuvaan liittyviä asioita. Syy sille, miksi valitsin juuri tämänkaltaisen tutkimusaiheen oli ennen kaikkea se, että valokuvaus oli minua henkilökohtaisesti kiinnostava asia. Lisäksi ammatillisesti kiinnostavien ilmiöiden, kuten identiteetin ja kehonkuvan tarkastelussa oli erityisen mielenkiintoista testata hieman erilaista menetelmää, josta voisi kehittää myös toimivan työkalun esimerkiksi terapioihin (lisätietoa tutkimuksestani sivuillani: kankaanpaajenni.wordpress.com).

Kaikki tämä kiinnostus tutkimuksen tekemiseen lähti innostuksesta, jonka aiheen henkilökohtaisuus ja mielekkäisyys toivat mukanaan. Ennen tätä kyseistä englannin kielen kurssia en ollut kuullut kenenkään koskaan puhuvan ammatti-identiteetistä. Sinällään se ei ole mikään ihme, sillä se on osa-alue, joka hyvin herkästi tippuu erilaisten tutkintovaatimuksiin kuuluvien kurssien välimaastoon. Yliopistossa opiskellessaan onkin yllättävän helppo unohtaa se, että opintojen aikana voi tehdä myös paljon muuta, kuin vain pelkkiä kursseja ja opintopisteitä. Omalta kohdaltani koinkin omien tavoitteiden ja unelmien pohtimisen erittäin tärkeäksi asiaksi, joka toi takaisin ison osan lukion jälkeen menetetyistä kunnianhimoista. Olinhan jo päässyt yliopistoon, valmistuminen tulisi aikanaan, kunhan vain suorittaisin kurssit tulevan ammattini vaatimilla riittävillä tiedoilla ja taidoilla. Tuo yksinkertainen pieni tehtävä liittyen omiin mielenkiinnon kohteisiin käynnisti tutkimusprojektini ja sai minut aloittamaan oman henkilökohtaisen matkani, alkaen yliopiston englannin kielen kurssilta ja päättyen yhdeltä osaltaan tänä kesänä Etelä-Afrikkaan.

Yliopisto on monella tavalla erittäin haastava oppimisympäristö, jossa tasapainoillaan useiden erilaisten tavoitteiden ja toimijoiden välillä. Omat odotuksensa opiskelulle ja sen tuloksille asettavatkin niin luennoitsijat, tutkimusprojektit, opiskelijat kuin myös työelämä ja yhteiskunta päättäjineen. Työelämä vaatii monipuolisia kielellisiä taitoja, sillä rajat eri maiden, kielten ja kulttuurien välillä hälvenevät paitsi Internetin suoman nopean tiedonkulun, myös lisääntyneen matkailun ja maahanmuuton myötä. Työelämän taitajan tuleekin hallita vieras kieli, ellei useampikin siten, että pystyy päivittämään jatkuvasti tietotaitoaan hyödyntämällä alan tuoreimpia julkaisuja, joissa useimmiten kielenä on englanti. Lisäksi vaaditaan ymmärrystä siitä, miten kieli rakentuu puhujien välillä ja miten eri maiden tavat ja tottumukset vaikuttavat kulttuurien välisiin suhteisiin. Täytyy olla tehokas ja luova puhuja, joka ottaa huomioon yleisönsä, osaa argumentoida ja kirjoittaa tieteellistä tekstiä suurellekin yleisölle. Lisäksi on omattava riittävät neuvottelutaidot ja kyettävä sekä antamaan että vastaanottamaan palautetta rakentavasti, oli kieli sitten oma äidinkieli tai jokin vieras kieli. Tässä luettelemani asiat ovat vain muutamia esimerkkejä työelämän vaatimuksista, jotka kohdistuvat alan ammattilaisia kouluttaviin tahoihin ja siten myös odotuksia, jotka opiskelijoiden tulee täyttää. Millaisella opetuksella näihin lukuisiin odotuksiin sitten pystytään parhaiten vastaamaan?

Kun on monenlaisia asioita opetettavaksi, toimii kielikeskuksen pienryhmäopetus hyvänä kanavana välittää näitä työelämän, ja miksei myös muun elämän, kannalta olennaisia taitoja (Räsänen & Taalas 2010). Tällaisessa pienryhmätyöskentelyssä mahdollistui myös englannin akateemisen viestinnän kurssilla saamani monipuolinen oppimiskokemus. Kieliparlamentin (Bärlund, Kyllönen ja Saarinen 2010) asettamat kieltenopetuksen tulevaisuudentavoitteet kohtasivatkin käytännön monipuolisesti. Uudenlaiset oppimisympäristöt, materiaalit ja verkko-opetus toteutuivat blogityöskentelynä, tiedonhakuna, videopätkien etsintänä, muiden tuotosten kommentointina verkossa sekä Internetistä löytyvien sivustojen oppimateriaalina hyödyntämisenä. Nämä kanavat kasvokkain tapahtuvan opetuksen ohella mahdollistivat myös kurssilla käytetyt ryhmä- ja itsearviointit. Koulun ulkopuolisiin kontakteihin kurssilla tuettiin myös tehokkaasti ja

opettajalta sai runsaasti kannustusta tutkimuksen julkaisuun ja erilaisiin kongresseihin osallistumiseen. Toukokuussa olenkin lähdössä Puolassa järjestettävään Euroopan psykologian opiskelijoiden 25-vuotiskongressiin *'Follow your dreams. Make life happen.'* esittelemään tutkimustani posterimuodossa. Lisäksi samainen työni on esillä Jyväskylässä järjestettävässä konferenssissa *'New Dynamics of Language Learning: Spaces and Places – Intentions and Opportunities'*. Suunnitelmissani on myös jatkaa tutkimukseni työstämistä tavoitteenani julkaista se oman alan kansainvälisessä tutkimuslehdessä.

Tulevaisuuteni tässä ja nyt

Tähän mennessä on tapahtunut paljon sellaisia asioita, joihin en vielä reilu puoli vuotta sitten olisi uskonut. Puoli vuotta sitten omat haaveeni opiskelijavaihdosta ulkomailla kokivat kolauksen ja jouduin tekemään valintoja. Englannin kurssin innostava ja motivoiva opetus tavoitti toiveeni kansainvälistymisestä opintojen aikana. Sain takaisin massaluennoilla menettämäni kunnianhimon ja sen lisäksi mahdollisuuden näyttää, mitä osaan. Oman tutkimuksen tekeminen olikin vasta alkua, sillä siitä sain innostusta ryhtyä elämään omia haaveitani todeksi. Tämän kesän suunnitelmiini kuuluukin vapaaehtoistyö Etelä-Afrikan Tansaniassa, jossa toimin englannin opettajana paikallisille lapsille.

Mielestäni opiskelijan ei saisi päästä itseään unohtamaan tulevan työelämän haasteita. Omastakin kokemuksesta toki ymmärrän, että ne saattavat toisinaan tuntua hyvinkin kaukaisilta asioilta. Haluaisin kuitenkin muistuttaa, että riittävästi halutessaan voi saavuttaa melkein mitä vain. On vain havahduttava tekemään omien haaveiden ja tulevan työelämän kannalta tärkeitä valintoja jo opiskeluaikana. Ei kannata odottaa huomiseen vaan luoda itselleen mahdollisuuksia ja tarttua niihin. Se on myös asia, mitä yliopisto voi parhaimmillaan tarjota opiskelijalleen – mahdollisuuksia. Oma urani onkin tässä ja nyt, eikä vasta valmistumisen jälkeen koittava huominen.

Kirjoittaja on psykologian opiskelija Jyväskylän yliopistossa.

Lähteet

Bärlund, P., Kyllönen, T. ja Saarinen, T. 2010. Monikielisyys Suomessa – haasteita koulutukselle. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, huhtikuu 2010. <http://www.kieliverkosto.fi/journal/article/13/monikielisyys-suomessa-haasteita-koulutukselle>

Harrison, M. 2011. Philosophy of teaching. www.marlenharrison.com

Kankaanpää, J. 2011. *The time stops for you – about commitment and interests in academic communication*. kankaanpaajenni.wordpress.com.

Räsänen, A. ja Taalas, P. 2010. Työelämässä ei pärjää ilman monipuolisia kommunikointi- ja kulttuuritaitoja – miten Jyväskylän yliopiston kielikeskus vastaa näihin haasteisiin? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, joulukuu 2010. <http://www.kieliverkosto.fi/journal/article/46/tyoelamassa-ei-parjaa-ilman-monipuolisia-kommunikointi-ja-kulttuuritaitoja-miten-jyvaskylan-yliopiston-kielikeskus-vastaa-naihin-haasteisiin>